

ŽMOGAUS TEISIŲ STEBĖJIMO INSTITUTAS
HUMAN RIGHTS MONITORING INSTITUTE

Didžioji g. 5, LT-01228, Vilnius. Tel. (5) 23 14 681 Faks. (5) 23 14 679 El. p. hrmi@hrmi.lt www.hrmi.lt

Seimo Žmogaus teisių komitetui

2013 m. birželio 27 d.
Nr. IS-VIII-17

**Pasiūlymai Seimo kontrolierių įstatymo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-4638(2)
nuostatų formuluotėms**

Žmogaus teisių stebėjimo institutas (toliau – ŽTSI), remdamasis savo 2013 m. gegužės 15 d. raštu Nr. IS-VIII-13, kuriame Seimo Žmogaus teisių komitetui pateikė pastabas ir pasiūlymus dėl Seimo kontrolierių įstatymo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-4638(2) (toliau – Projektas) tobulinimo, teikia šiuos pasiūlymus dėl konkrečių Projekto nuostatų formuluočių:

1. Projekte įtvirtinti nuostatas numatančias, kad Seimo kontrolierių įstaigos sudėtyje, užimant Seimo kontrolieriaus patarėjų pareigas, turėtų dirbti asmenys, turintys žinių ir patirties įvairiose nacionalinės žmogaus teisių institucijos veiklai aktualiose srityse, taip užtikrinant įvairių visuomenės grupių atstovavimą.

Siūlomi pakeitimai¹:

„23 straipsnis. Seimo kontrolierių įstaiga

[...]

4. Seimo kontrolieriai turi patarėjų. Seimo kontrolieriaus patarėjas yra valstybės tarnautojas. ~~Seimo kontrolieriaus patarėju gali būti Lietuvos Respublikos pilietis, turintis teisės bakalauro ir teisės magistro arba vienpakopį teisinį universitetinį išsilavinimą.~~

[...]“

„23¹ straipsnis. Seimo kontrolieriaus patarėjas

1. Seimo kontrolieriaus patarėju gali būti Lietuvos Respublikos pilietis turintis aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą išsilavinimą ir ne mažesnę kaip 2 metų darbo patirtį žmogaus teisių apsaugos srityje.

2. Asmenys į Seimo kontrolieriaus patarėjo pareigas priimami vadovaujantis pliuralizmo principu, siekiant visapusiško pilietinės visuomenės, įvairių socialinių grupių ir skirtingų žmogaus teisių sričių atstovavimo Seimo kontrolierių įstaigoje.

3. Priėmimo į Seimo kontrolieriaus patarėjo pareigas tvarką nustato Seimo kontrolieriaus įstaigos reglamentas.“

¹ Nauji straipsniai siūlomi išlaikant dabartinę Projekto straipsnių numeraciją. Galutinė Projekto versijoje siūlytina straipsnius pernumeruoti.

2. Pakeisti Projekte įtvirtintą Seimo kontrolierių skyrimo tvarką, numatant, kad kandidatūras bendrai teikia asmenys dalyvaujantys Konsultacinės tarybos veikloje. Taip pat numatyti Seimo pirmininkui pareigą svarstyti Konsultacinės tarybos veikloje dalyvaujančių asmenų jam pateiktas kandidatūras.

Siūlomi pakeitimai:

„7 straipsnis. Seimo kontrolierių skyrimas

[...]

2. Seimo Pirmininkas dėl Seimo kontrolierių kandidatūrų konsultuojasi su **Konsultacine taryba nevyriausybinėmis organizacijomis, veikiančiomis žmogaus teisių ir laisvių apsaugos srityje, ir kurių atstovai dalyvauja Konsultacinės tarybos veikloje. Konsultacinė taryba Kiekviena tokia nevyriausybinė organizacija** pateikia ~~p~~ 3 kandidatus į Seimo kontrolierius. **Seimo pirmininkas svarsto Konsultacinės tarybos pasiūlytus kandidatus ir vieną iš jų teikia Seimui. Nesutikdamas su visais pasiūlytais kandidatais Seimo pirmininkas gali juos atmesti motyvuotu sprendimu. Tokiu atveju Konsultacinė taryba siūlo 3 naujus kandidatus.**

3. **Konsultacinė taryba skelbia ir vykdo kandidatų į Seimo kontrolierius atranką vadovaudamasi Kandidatų į Seimo kontrolierius atrankos tvarkos aprašu, kurį Konsultacinės tarybos pritarimu tvirtina Seimo kontrolierių įstaigos vadovas.**

4. ~~3.~~ Seimas skiria vieną Seimo kontrolierių valstybės pareigūnų arba valdžios įstaigų veiklai tirti ir vieną Seimo kontrolierių savivaldybių pareigūnų arba valdžios įstaigų veiklai tirti.

5. ~~4.~~ Jeigu Seimo kontrolieriaus įgaliojimai nutrūksta kadencijai nepasibaigus, Seimas skiria naują Seimo kontrolierių 5 metų kadencijai.“

„25 straipsnis. Seimo kontrolierių įstaigos vadovas

[...]

2. Seimo kontrolierių įstaigos vadovas, be tiesioginių Seimo kontrolieriaus pareigų, atlieka ir šias funkcijas:

[...]

9) **tvirtina Kandidatų į Seimo kontrolierius atrankos tvarkos aprašą.**

[...]“

3. Projekte išvardijant Seimo kontrolierių funkcijas numatyti, kad Seimo kontrolierius atlieka įstatymų ir kitų teisės aktų bei jų projektų, susijusių su žmogaus teisių apsauga, analizę ir teikia išvadas dėl jų atitikimo tarptautiniams žmogaus teisių principams ir normoms.

Taip pat siūlytina Projekte išvardijant Seimo kontrolierių funkcijas numatyti, kad Seimo kontrolierius dalyvauja rengiant ir įgyvendinant žmogaus teisių ir laisvių mokslinių tyrimų ir švietimo programas, numatant tai kaip privalomą funkciją.

Siūlomi pakeitimai:

„11 straipsnis. Seimo kontrolierių funkcijos

Seimo kontrolieriai atlieka šias funkcijas:

[...]

5) **atlieka įstatymų ir kitų teisės aktų bei jų projektų, susijusių su žmogaus teisių apsauga, analizę ir teikia išvadas dėl jų atitikimo žmogaus teisių principams bei teikia pasiūlymus ir rekomendacijas dėl reikiamų priemonių siekia siekiant, kad Lietuvos Respublikos teisės aktai atitiktų tarptautinius žmogaus teisių ir laisvių dokumentus;**

[...]

9) ~~siūlo rengti ir pagal galimybes~~ dalyvauja **rengiant ir** įgyvendinant žmogaus teisių ir laisvių ~~mokymo ir~~ mokslinių tyrimų **ir švietimo** programas;

[...]“

4. Projekte numatyti, kad Seimui, kartu su metų veiklos ataskaita, Seimo kontrolieriai pateikia ir kasmetinę žmogaus teisių ir laisvių padėties Lietuvoje apžvalgą, kuri kartu su ataskaita yra Seimo svarstoma.

Siūlomi pakeitimai:

„14 straipsnis. Metų veiklos ataskaitų bei žmogaus teisių ir laisvių apžvalgų pateikimas

1. Seimo kontrolieriai kiekvienais metais ~~(paprastai iki kovo 1 d.)~~ iki kovo 15 dienos pristato Seimo posėdyje praėjusių kalendorinių metų veiklos ataskaitą ir praėjusių kalendorinių metų žmogaus teisių ir laisvių apžvalgą, kuri svarstoma kurios kartu svarstomos Seimo statuto nustatyta tvarka. ~~Visa ataskaita turi būti paskelbta Seimo kontrolierių įstaigos interneto svetainėje.~~

2. Visa metų veiklos ataskaita ir visa žmogaus teisių ir laisvių apžvalga yra skelbiama Seimo kontrolierių įstaigos interneto tinklapyje.

3. ~~2.~~ Seimo kontrolieriai apie savo veiklą periodiškai skelbia visuomenės informavimo priemonėse.“

5. Iš Projekto pašalinti 16 str. 2 d. 1 punkto nuostata. Taip pat pakeisti Projekto 16 str. 2 d. 2 ir 3 punktų formuluotes, būtų užtikrinant, kad ribojimai susiję su skundų nagrinėjimu Seimo kontrolierių įstaigai neužkirs kelio vykdyti efektyvios žmogaus teisių situacijos Lietuvoje stebėsenos.

Siūlomi pakeitimai:

„16 straipsnis. Seimo kontrolieriams teikiami skundai

[...]

2. Seimo kontrolieriai netiria:

~~1) Respublikos Prezidento, Seimo narių, Ministro Pirmininko, Vyriausybės (kaip kolegialios institucijos), Konstitucinio Teismo ir kitų teismų teisėjų veiklos, savivaldybių tarybų (kaip kolegialių institucijų) veiklos;~~

1) ~~2)~~ skundų dėl teismų priimtų sprendimų, nuosprendžių ir nutarčių pagrįstumo ir teisėtumo, tačiau tiria skundus dėl teismų pareigūnų administracinių veiksmų, pažeidžiančių žmogaus teises ir laisves;

2) ~~3)~~ skundų dėl prokurorų, ikiteisminio tyrimo pareigūnų procesinių sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo, tačiau tiria skundus dėl prokurorų, ikiteisminio tyrimo pareigūnų veiksmų, pažeidžiančių žmogaus teises ir laisves;

3) ~~4)~~ anoniminių skundų, jeigu Seimo kontrolierius nenusprendžia kitaip;

4) ~~5)~~ kartotinių skundų, išskyrus atvejus, kai nurodoma naujų aplinkybių ar pateikiama naujų faktų. Jeigu pareiškėjas piktnaudžiauja teise kreiptis į Seimo kontrolierių, susirašinėjimas su tokiu pareiškėju gali būti nutrauktas.“

Jei turite tolesnių klausimų arba reikalinga papildoma informacija, maloniai prašome susisiekti su ŽTSI teisininku Karoliu Liutkevičiumi el. paštu k.liutkevicius@hrmi.lt arba telefonu 8 5 2314 676.

Pagarbiai,

Karolis Liutkevičius
Teisininkas